# DOMSTOLENS DOM
av den 13 februari 1979 *

I mål 101/78

har College van Beroep voor het Bedrijfsleven till domstolen gett in en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EEG-fördraget i det mål som pågår vid den nationella domstolen mellan

**Granaria BV**, Rotterdam,

och

**Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten**, Haag.

Begäran avser tolkningen av bl. a. rådets förordning nr 563/76 av den 15 mars 1976 om interventionsmyndigheternas åtgärder för tvångsköp av skummjölkspulver som skall användas i djurfoder (EGT nr L 67 av den 15.3.1976, s. 18, fransk version; vid översättningen fanns ingen svensk version att tillgå) och av artikel 215 andra stycket i EEG-fördraget.

## DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden H. Kutscher, avdelningsordförandena J. Mertens de Wilmars och Mackenzie Stuart samt domarna A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco och A. Touffait,

generaladvokat: F. Capotorti,
justitiesekreterare: A. Van Houtte,

meddelar följande

* Rättegångsspråk: nederländska.

**dom**

## DOMSKÄL

1 Genom ett beslut av den 31 mars 1978, som kom in till domstolen den 27 april 1978, har College van Beroep voor het Bedrijfsleven i enlighet med artikel 177 i EEG-fördraget ställt flera frågor om tolkningen av olika gemenskapsrättsliga bestämmelser inom framför allt området för ansvar för skada som orsakats genom normativa rättsakter som EG-domstolen fastslagit vara ogiltiga.

2 Frågorna har ställts inom ramen för en tvist mellan ett företag som importerar djurfoder, sökande i målet vid den nationella domstolen, och den behöriga nederländska myndigheten, motpart i målet vid den nationella domstolen, om ansvaret för den skada som sökanden påstår sig ha lidit genom ett beslut som motparten fattade enligt rådets förordning nr 563/76 av den 15 mars 1976 om interventionsmyndigheternas åtgärder för tvångsköp av skummjölkspulver som skall användas i djurfoder (EGT nr L 67 av den 15.3.1976, s. 18). EG-domstolen har därefter i dom av den 5 juli 1977 i mål 116/76 Granaria mot Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten (Rec. 1977, s. 1247) slagit fast att förordningen är ogiltig.

### Den första frågan

3 Den första frågan går i huvudsak ut på om den behöriga nationella förvaltningsmyndigheten var skyldig att med tillämpning av förordning nr 563/76 vägra att utfärda "proteincertifikat" till alla som inte uppfyllde de i förordningen föreskrivna villkoren, så länge som det inte slagits fast att förordningen var ogiltig.

4 Varje förordning som satts i kraft i enlighet med fördraget skall presumeras vara giltig så länge som dess ogiltighet inte har slagits fast av en behörig domstol.

Denna presumtion kan utläsas av dels artiklarna 173, 174 och 184 i fördraget, enligt vilka det är EG-domstolen som ensam har befogenhet att granska lagenligheten av en förordning och att i förekommande fall besluta om vilken räckvidd en ogiltigförklaring av denna skall ha, dels artikel 177, i vilken EG-domstolen ges befogenhet att som sista instans uttala sig om en

förordnings giltighet när giltigheten bestrids vid en nationell domstol.

5 Av det lagstiftnings- och rättskipningssystem som införts genom fördraget följer således att hänsynen till gemenskapens legalitetsprincip visserligen ger de enskilda rättssubjekten en rätt att vid domstol bestrida giltigheten av en förordning, men att denna princip även innebär en skyldighet för alla rättssubjekt som lyder under gemenskapsrätten att erkänna en förordnings fulla verkan så länge som dess ogiltighet inte har slagits fast av en behörig domstol.

6 Svaret på den första frågan blir alltså att så länge som det inte i enlighet med fördraget slagits fast att förordning nr 563/76 av den 15 mars 1976 var ogiltig, var de nationella myndigheter som hade till uppgift att tillämpa förordningen i fråga skyldiga att med tillämpning av denna vägra att utfärda "proteincertifikat" till alla som inte uppfyllde de föreskrivna villkoren.

## Den andra frågan

7 Den andra frågan går i huvudsak ut på om fördraget och de principer som ligger till grund för detta innebär att de behöriga nationella myndigheterna gavs befogenhet att undanta en sökande från de föreskrivna villkoren för utfärdande av "proteincertifikat" enligt förordning nr 563/76.

8 Svaret på denna fråga måste bli nekande, eftersom förordningen inte innehöll någon uttrycklig bestämmelse som tillät avsteg från dessa villkor och eftersom i det aktuella fallet ingen gemenskapsrättslig överordnad princip kunde åberopas som tillät de nationella myndigheterna att tolka förordningen på ett annat sätt.

## Den tredje frågan

9 Den tredje frågan går i huvudsak ut på om artikel 215 andra stycket i fördraget skall tolkas på så sätt, att gemenskapen på grund av att den utfärdat förordning nr 563/76 har ett direkt skadeståndsansvar gentemot de personer som påstår sig ha lidit skada endast på grund av det förhållandet att de nationella myndigheterna har tillämpat förordningen.

10 Domstolen har i en dom av den 25 maj 1978 i de förenade målen 83 och 94/76 samt 4, 15 och 40/77, HNL m. fl. mot rådet och kommissionen (Rec. 1978, s. 1209) uttalat att den omständigheten att det slagits fast att förordning nr 563/76 är ogiltig inte är tillräcklig för att ådra gemenskapen ansvar enligt artikel 215 andra stycket i fördraget.

Med hänvisning till det avgörandet avstår domstolen från att besvara denna fråga, så mycket mera som en fråga rörande tillämpningen av artikel 215 andra stycket i fördraget inte kan avgöras inom ramen för ett förfarande enligt artikel 177 i fördraget.

**Den fjärde och femte frågan**

11 Den fjärde och femte frågan har ställts för det fall den tredje frågan besvaras jakande och har följaktligen blivit överflödiga.

**Den sjätte frågan**

12 Den sjätte frågan går i huvudsak ut på om en nationell domstol, för det fall denna skall bedöma det nationella organets eventuella ansvar, skall tillämpa artikel 215 andra stycket i fördraget eller enbart nederländsk nationell rätt.

13 Artikel 215 andra stycket i fördraget avser endast gemenskapens ansvar för skador som orsakats av dess institutioner eller av dess anställda under tjänsteutövning, men inte medlemsstaternas och deras anställdas eventuella ansvar.

14 En fastställelse av gemenskapens ansvar enligt artikel 215 andra stycket i fördraget omfattas i enlighet med artikel 178 av domstolens behörighet med uteslutande av varje nationell domstols behörighet.

Frågor om skadestånd från ett nationellt organ på grund av skada som medlemsstaternas organ eller anställda har åsamkat privatpersoner vid tillämpning av gemenskapsrätten, antingen genom en överträdelse av denna eller genom en handling eller underlåtenhet i strid med nationell rätt omfattas inte av artikel 215 andra stycket i fördraget, utan skall bedömas av de nationella domstolarna på grundval av den berörda medlemsstatens nationella rätt.

## Den sjunde och åttonde frågan

15 Dessa frågor avser den nationella domstolens eventuella tillämpning av artikel 215 andra stycket i fördraget.

16 Av det föregående framgår att tillämpningen av denna bestämmelse omfattas av domstolens exklusiva behörighet med uteslutande av de nationella domstolarnas behörighet.

Dessa frågor har därför blivit överflödiga.

## Rättegångskostnader

17 De kostnader som har förorsakats den nederländska regeringen och Europeiska gemenskapernas råd och kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla.

Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

– angående de frågor som genom beslut av den 31 mars 1978 förts vidare av College van Beroep voor het Bedrijfsleven – följande dom:

1) **Så länge som det inte i enlighet med fördraget slagits fast att förordning nr 563/76 av den 15 mars 1976 var ogiltig, var de nationella myndigheter som hade till uppgift att tillämpa förordningen i fråga skyldiga att med tillämpning av denna vägra att utfärda "proteincertifikat" till alla som inte uppfyllde de föreskrivna villkoren.**

2) **De nationella myndigheterna kunde i avsaknad av en uttrycklig undantagsbestämmelse inte medge några undantag från de i förordningen**

**föreskrivna villkoren.**

3) **Frågor om skadestånd från ett nationellt organ på grund av skada som medlemsstaternas organ eller anställda har åsamkat privatpersoner vid tillämpning av gemenskapsrätten, antingen genom en överträdelse av denna eller genom en handling eller underlåtenhet i strid med nationell rätt, omfattas inte av artikel 215 andra stycket i fördraget, utan skall bedömas av de nationella domstolarna på grundval av den berörda medlemsstatens nationella rätt.**

Kutscher Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Donner Pescatore

Sørensen O'Keeffe Bosco Touffait

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 13 februari 1979.

A. Van Houtte
justitiesekreterare

H. Kutscher
ordförande